

Presentació

Diversitat i experiència: una mostra d'aplicacions recents dels sistemes d'informació geogràfica

El llarg camí recorregut pels sistemes d'informació geogràfica, SIG, des que Roger Tomlinson formulà la idea del *Canadian Geographic Information System* l'any 1962, i l'extraordinària difusió i progressió que han assolit en la dècada dels noranta, han transformat profundament el món de la informació i l'anàlisi geogràfica. El temps dels pioners i dels especialistes va quedant enrera, i el protagonisme pertany avui als usuaris. L'eina, els SIG, ha esdevingut d'ús comú, esborrant així progressivament les expectatives infundades i les dificultats d'accés a la tecnologia.

Així com en el terreny de la producció cartogràfica avui és ja gairebé superflu l'adjectiu «digital», puix que tota la producció és digital, en el terreny del tractament de la informació geogràfica s'acosta l'hora en què no caldrà remarcar que tal anàlisi o tal altra s'ha fet «mitjançant un SIG», per obvi. Quan això arribi caldrà felicitar-se, no pel triomf de la tecnologia, sinó pel fet que, essent aquesta una obvietat, passant a segon terme, el valor d'una anàlisi recaurà, com sempre, en l'anàlisi i no pas en el mitjà. El mitjà tan sols ho haurà fet possible, cosa que pot ser decisiva en termes operatius, però no determinant en termes intrínsecs.

La repercussió d'aquest progrés en els mitjans, en qualsevol cas, és ja apreciable. Les aplicacions dels sistemes d'informació geogràfica són incomputables, molt diverses i interessen a un nombre creixent de disciplines científiques i sectors professionals, alguns dels quals són tradicionalment esquerps a pensar en clau geogràfica. Els SIG posen al seu abast grans volums d'informació geogràfica, molt més grans dels habituals i amb unes possibilitats d'aprofitament sovint espectaculars. L'efecte immediat ha estat un redescobriments de la utilitat de la informació geogràfica i un cert desfici per assimilar les eines informàtiques que fan possible gaudir d'aquest nou recurs. S'ha generat un mercat de la informació geogràfica on es compren i es venen dades perquè hom té clar que aporten valor afegit, el coneixement del territori.

En menor grau, potser, l'efecte ha estat també un interès i una necessitat d'assimilar els mètodes d'anàlisi geogràfica. En aquest darrer sentit, no falten les veus —p.e., Peter Taylor a *Political Geography*— que, des de la geo-

grafia, expressen una certa alarma pel possible biaix o empobriment que podria derivar-se d'un món ric en dades i pobre en idees. La polèmica, encara incipient, recorda vivament les diferents preses de posició entorn del fenomen de la cultura de masses a l'inici dels anys setanta, que tan bé va retratar Umberto Eco en el seu *Apocalítics i integrats*. Com aleshores, o com en el cas d'Internet, en què la polèmica no tardarà a sorgir, ens trobem davant d'un repte global, el que planteja la societat de la informació. Repte que precisament per gran és indefugible. Ignorar l'existència dels nous mitjans no ajuda gaire a evitar-ne el mal ús i, en canvi, desaprofita els seus efectes positius, que en el cas dels SIG són, com dèiem més amunt, els redescobriment de la utilitat de la informació geogràfica i el protagonisme dels usuaris de la informació, tradicionalment confinada en el terreny dels productors i els especialistes.

Aquest dossier dedicat als sistemes d'informació geogràfica recull una mostra d'aplicacions recents de les diferents tecnologies de la informació geogràfica, realitzades als departaments de geografia de les universitats de Girona i Autònoma de Barcelona. Tots dos amb una llarga i consolidada trajectòria de treball decidit per un millor coneixement i aprofitament de les tecnologies de la informació geogràfica, que en el seu origen comú arrenca a principi dels anys vuitanta.

La mostra oferta és un bon exemple de la diversitat i de la necessària adequació dels mitjans a l'objecte d'estudi a què ens referíem. Així mateix, volem remarcar que les aplicacions presentades exemplifiquen també la dimensió professional dels SIG, en la mesura en què totes quatre responen a demandes externes o tenen una projecció més enllà del marc acadèmic estricte, i demostren que només hi ha una comunitat d'usuaris de SIG, amb independència del marc institucional o empresarial.

L'article de Pere Pujol i Montserrat Pujades sobre la frontera agrícola al sud-est de Nicaragua presenta els resultats d'integrar tres tecnologies de la informació diferents, cadascuna amb una certa entitat i complexitat. La més nova són els sistemes de posicionament global, un receptor d'una constel·lació de satèl·lits que indica la posició de l'usuari, sigui estàtica o en moviment. El treball de David Molina i Manel de Miró modelitza el comportament dels processos erosius en camps abandonats al Parc Natural del Cadí-Moixeró, a fi d'aportar criteris que ajudaran la direcció del Parc Natural a planificar mesures correctores.

El projecte de recerca que presenta el treball de Joan Nunes, Ruff Cerdán, Francesc Sánchez, Anna Badia i Ignacio Ferrero, planteja la integració dels diferents mètodes específics d'anàlisi, com també de les diferents tecnologies de la informació geogràfica per construir un SIG d'una importància estratègica que els incendis estivals s'encarreguen de recordar-nos periòdicament. L'aplicació creada per aquest grup de geògrafs enriquirà els desenvolupaments dels agents amb competència en l'extinció i la prevenció d'incendis a Catalunya, a nivell aplicat i a nivell teòric. L'article de David Comas, en fi, aporta una experiència de divulgació pensada per a usuaris no especialistes

que esperen emprar els SIG com una eina informàtica més i necessiten un entorn de treball simple. El resultat és l'aplicació Urbamedia, una base de dades geogràfiques completa de la ciutat de Girona, gestionada per un SIG i un hipertext.

David Comas
Universitat de Girona

Joan Nunes
Universitat Autònoma de Barcelona